

Motion till riksdagen 2005/06:Sf279

av **Tobias Billström m.fl. (m)**

Arbetskraftens rörlighet i Öresundsregionen

Motionen delad mellan flera utskott

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hinder för rörlighet för arbetskraften i Öresundsregionen vad gäller medborgarskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hinder för rörlighet för arbetskraften i Öresundsregionen på grund av nuvarande utformning av socialförsäkringssystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hinder för rörlighet för arbetskraften i Öresundsregionen på grund av nuvarande utformning av a-kassesystemet.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hinder för rörlighet för arbetskraften i Öresundsregionen på grund av nuvarande utformning av arbetsförmedlingssystemet.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hinder för fri rörlighet för arbetskraften i Öresundsregionen på grund av nuvarande utformning av utbildningssystemet.²

¹ Yrkandena 3 och 4 hänvisade till AU.

² Yrkande 5 hänvisat till UbU.

Fel! Okänt namn på

2 Öresundsregionen är i dag mycket expansiv

Här händer mycket positivt. Vad som framträder är ett regionalt och internationellt tryck för förändringar i många frågor som ligger inom statens beslutande nivå. Målet som anges i regeringsavtalet om byggandet av den fasta förbindelsen över Öresund och om ekonomisk integration, i synnerhet avseende bostads- och arbetsmarknad, är högt ställt. Skall full integration ske är det tal om mycket långtgående förändringar. Då krävs att det finns politisk beredskap att fatta beslut och arbeta med frågorna på både kort och lång sikt.

Ett övergripande syfte med Öresundsregionen är att skapa en stark och funktionell region med hög tillväxt och stor beredskap att konkurrera med andra europeiska regioner. För att detta skall lyckas måste de svenska och danska regionhalvorna i allt högre grad integreras. När ett företag skall handla upp en tjänst skall det vara naturligt att hämta information från hela regionen, utan att ens reflektera över om de har kontor i Lyngby eller Lund.

En privatperson som söker arbete skall ha lika god information och tillgång till det själländska som det sydsvenska utbudet av företag. Bostad väljs utifrån kriterier som pris, kvalitet och läge oavsett om den ligger i den ena eller andra regionhalvan. En stark och funktionell region nås genom förstklassig infrastruktur i ordets vidaste bemärkelse: forsknings- och utbildningsresurser, utbildningsnivå, fysisk infrastruktur och attraktivt affärsklimat.

För att Öresundsregionen i framtiden skall bli denna starka region måste de snedvridande skillnaderna som är skapade av regleringar, skatter eller avgifter förändras. Om det på sikt skall bli 5 000 eller 50 000 pendlare beror på vilka förutsättningar för integration som ges i de beslutande församlingarna. Helt avgörande för integrationen är att lagar och regler inom alla områden blir enkla och tydliga. På arbetsmarknaden måste reglerna vara enkla och lätthanterliga så att föräldradidighet, pensionssystem, semesterregler m.m. är anpassade till en gemensam arbetsmarknad. På skatteområdet måste både person- och företagsbeskattning vara anpassade så att ett företag kan vara verksamt på båda sidor om Sundet.

Målet är inte nödvändigtvis samma skatteregler utan ett system som kommunicerar och skapar förutsättning för konkurrens på lika villkor. Hinder som påverkar rörligheten av individen som arbetskraft i Öresundsregionen. Vi skulle här vilja peka på några mycket konkreta problem som uppstår när man som individ vill agera som om regionen var integrerad.

3 Medborgarskap

I dag är det omöjligt för icke EU-medborgare att ta arbete i det ”andra landet”, om man inte tillhör en bristyrkesgrupp. Har man en utbildning inom ett bristyrke kan man få arbetstillstånd i det andra landet, annars är det en omöjlighet. Ett exempel: En dansk familj, mannen dansk och kvinnan cyriot, bosatte sig i Sverige efter att ha bott och arbetat i Danmark i 16 år. Familjens målsättning var att arbetspendla till arbete i Danmark. Vid flytten miste kvin-

nan sitt danska arbetstillstånd, och förlorade därmed sitt danska arbete. Ett annat exempel: En besökare till ett skånskt företag kommer med flyg till Kastrup från ett land som kräver visum. Det behövs då både svenskt och danskt visum. Detta har gjort att svenska företag har förlorat viktiga affärspartners, då dessa blivit avvisade vid den danska gränsen för att danskt visum inte sökts, utan endast svenskt.

Socialförsäkringssystemet – hur påverkar det rörligheten på arbetsmarknaden? Personer som är deltidsarbetslösa i ena landet och som vill fylla ut den arbetslösa delen med arbete i det andra landet drabbas enligt följande: Svensk till Danmark – här drabbas den danske arbetsgivaren av svenska arbetsgivaravgifter, ett lönekostnadspåslag på 33 %. Den aktuella arbetsgivaren måste tacka sin lyckliga stjärna att Danmark i princip saknar lagstadgat anställningsskydd. Dansk till Sverige – här drabbas den danske arbetsgivaren av en skattechock.

Avtalet som ingicks 2003 om beskattning av gränsgångare mellan Sverige och Danmark syftar till att renodla beskattningen, så att medborgarna endast betalar skatt till ena landet även om visst arbete sker i båda länderna. Utgångspunkten är att skatt betalas i det land där merparten av arbetet sker. Som en fortsättning på detta avtal, men helt på svenskt bevåg, görs nu en översyn av skattesituationen för personer som pendlar från Danmark till Sverige. Tidigare beskattades dessa efter SINK (särskild inkomstskatt för utomlands bosatta) innebärande en fast skattesats på hela inkomsten på 25 %, men utan rätt till avdrag. Nu skall sådana personer i stället betala vanlig svensk inkomstskatt. Men regeringen tillåter inte vanliga avdrag för boenderäntor, som vanliga skattebetalare kan göra. Denna diskriminering innebär att det blir mycket svårt för svenska företag att rekrytera. För personer boende i Danmark innebär regeln att deras kostnader fördyras avsevärt som följd av att de tar ett arbete, bara för att detta arbete råkar ligga i Sverige. Förslaget måste ändras så att vanlig skatt innebär vanliga avdrag, även om bopållarna råkar stå i Danmark

Föräldrapenning och förskoleplats är dåligt synkroniserade. Vid arbete i Danmark har man sex månaders föräldraledighet. Bor man i Sverige garanteras föräldrar plats på dagis först efter tolv månader, vilket ger ett glapp på sex månader. Detta innebär att om detta inte kan lösas i egen regi, mister man sitt danska arbete. Detta sker eftersom föräldrarna inte har rätt till dagis i Danmark om de bor i Sverige, trots att de arbetar, betalar skatt och är socialförsäkrade där.

4 Förlorad pension vid kortare arbete än tolv månader

Om en person bor i Sverige och arbetar i Danmark krävs det att man arbetar i sammanlagt tolv månader för att få tillgodoräkna sig pensionspoäng. Då en dansk arbetar i Sverige får hon/han pensionspoäng från dag ett.

Fel! Okänt namn på

5 Långtidssjukskrivna är i riskzonen

Bor du i Sverige och arbetar i Danmark och blir långtidssjukskriven blir du sannolikt uppsagd efter fyra månaders sjukdom. Därefter får du fortsatt sjukpenning från den danska kommun där du arbetat under totalt ett år (i undantagsfall i två år). Efter detta står du helt utanför sjukförsäkringssystemen, eftersom du då inte kan komma in i det svenska socialförsäkringssystemet.

6 A-kassesystemet

Att arbeta i båda länderna samtidigt, detta förhållande gäller den i alla hänseenden mest integrerade medborgaren. Här stöter en person på följande problem: Är vederbörande inte fast anställd utan arbetar deltid, på timvikariat, som frilansare etc. måste han/hon, om de inte arbetar i båda länderna under samma vecka (enligt AMS sätt att se på saken) pendla mellan de båda ländernas a-kassor.

Arbetsdirektoratet i Danmark ser däremot till var en person under en längre period haft sin huvudsakliga sysselsättning, och menar att det är i det landet man skall vara arbetslöshetsförsäkrad. Ett exempel: En servitör som är bosatt i Malmö timvikarierar i både Malmö och Köpenhamn. Eftersom arbetet utförs efter behov så är en längre planläggning orealistisk, och det händer att arbete vissa veckor sker endast i Danmark. Följden blir att övergångsansökningarna och inträdesansökningarna i de båda ländernas a-kassor blir så frekventa att servitören ofta inte hunnit få övergångshandlingarna från a-kassan förrän det är dags att begära inträdeshandlingar till samma a-kassa. En absurd situation som borde kunna undanröjas av AMS, med den mer pragmatiska danska tolkningen.

Egen företagare: Som egenföretagare och medlem av a-kassan kan man inte ta med sig sin inarbetade kvalifikationstid och medlemstid till det andra landet på samma sätt som man kan om man varit anställd. Det innebär att en arbetslös egenföretagare i Sverige inte kan ta ett ledigt deltidsarbete i Danmark. Då får man inte behålla sin deltidsersättning i Sverige, eftersom man vid deltidsarbete i Danmark skall ha sin a-kasseersättning från Danmark, men eftersom man inte kan ta med sig sin inarbetade medlems- och kvalifikationstid från Sverige får man inte heller någon ersättning i Danmark.

Deltidsarbetslös eller temporärt arbetslös: Här krävs klara överenskommelser mellan de båda länderna om vad som ska gälla. Frågan blir t.ex. om nedgången till deltid eller det temporära uppehållet i anställningen behöver häröra från samma företag. Det danska Arbetsdirektoratet hävdar att ett oeffektivt krav för att uppbära dansk a-kassa är att man är bosatt i Danmark, något som rimligtvis står helt i strid med regelverket kring deltidsarbetslöshet, där en svensk pendlare ju definitionsmässigt saknar bostad i Danmark.

A-kassa vid flytt till andra landet: I detta exempel samverkar flera områden för att skapa problem för individen. En dansk barnfamilj flyttar över till Sverige. Då föräldradedigheten går ut upplyses familjen om att den svenska

kommunen inte kan bidra med barnomsorg i tillräcklig utsträckning för att täcka upp den bortovaro som familjens arbeten kräver. Om familjen inte kan lösa sin barnomsorg på annat sätt kvarstår då för en i familjen att säga upp sig från sitt danska arbete.

Den familjemedlemmen får då ingen ersättning från dansk a-kassa, eftersom hon bor i Sverige, men ej heller från svensk a-kassa då hon inte uppfyller villkoret för medräkning (en dags arbete). Hade förhållandet varit det omvända, dvs. att det rörde sig om en svensk familj i Danmark, hade kvinnan kunnat få ersättning från svensk a-kassa om hon besökt svensk arbetsförmedling varje dag under arbetslöshetsperioden, vilket kanske i sig är orimligt med tanke på pendlingskostnaden, dock inte under avstängningsperioden.

7 Arbetsförmedlingssystemet

Utbildning med utbildningsbidrag kan bedrivas av svenska arbetslösa på båda sidor om sundet, men för danska arbetslösa föreligger inte samma möjligheter. Detta hindrar ett gemensamt aktivt arbete för att komma till rätta med problematiken kring flaskhalsyrken. Intresse för att få i gång gränsöverskridande utbildningar finns på båda sidor, men i dag försvårar reglerna detta.

Praktik med utbildningsbidrag: Inom detta område är det lika omöjligt för sökande på båda sidor att gå över gränsen. Speciellt svensk sida borde här kunna göra stora vinster om praktik på dansk sida blev möjlig, eftersom arbetsmarknadsläget på Själland är gott även inom yrken som inte kräver särskilt lång utbildning.

Sökanderesor och flytt över gränsen: Detta är en omöjlighet i både Sverige och Danmark. De borde vara möjligt att tänka sig att sökanderesor var möjliga då dessa underlättar för arbetssökande med en lägre inkomst att faktiskt söka ett arbete i Danmark.

Vad gäller utbildningssystemet inom detta område finns det över huvud taget inte någon synkronisering, vilket skapar problem i anställningsfasen. Detta då arbetsgivare på båda sidor har svårt att värdera det andra landets utbildningsnivåer. En angelägen åtgärd vore att slopa tvånget på svenskt personnummer för danskar i Sverige och CPR-nummer för svenskar i Danmark. Detta tvång att ha ”rätt” typ av nummer kan omöjliggöra ett normalt liv. Insatser borde även sättas in för att undanröja visumproblem för utländska studenter inom Öresundsuniversitetet när de passerar gränsen eller problem med uppehållstillstånd i det ena landet vid studier i det andra landet.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 september 2005

Tobias Billström (m)

Carl-Axel Roslund (m)

Peter Danielsson (m)

Ewa Thalén Finné (m)

Maud Ekendahl (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Lars Lindblad (m)

Anne-Marie Pålsson (m)

Margareta Pålsson (m)